

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

15. Tertium argumentum, licitum est omnibus concupiscentiæ motibus
consentire si Deus naturam rationalem cum eis creet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

quam ipse Tullius nullâ fide imbutus dixit, eius motum ut quisque maximus est, ita inimicissimum esse philosophia, hoc est amori sapientie; hæc inquam labes concupiscentiæ, quæ sola Dei gratia sanatur, fons est omnis in eo mali, & causa cur creando Deus ipsius auctor esse non possit. Ipse enim esset qui creaturam suam aduersus honestatem & veritatem impelleret; ipse qui eam quantum in se est, in illa peccandi desideria præcipitaret. Quantumvis enim per accidens ex condicione materia oriatur illa motuum istorum cum recta ratione repugnantia, illa tamen repugnantia non est per acciueus Deo. Quid enim potuit materia corporalis, quid anima, quid

A ipsa creatura rationalis facere ne ita instituat sicut eam instituit Deus? Cùm ergo in tali natura eam Deus condidit, in qua non potest non contra rationem virtute; m̄ concupiscere, perspicuum est, hoc Deo non creaturæ esse tribuendum, & proinde totam inhonestatem ac turpitudinem concupiscendi veluti per canalem redire in Deum. Quod quia pietas Christiana sentire de divina honestate nos vetat, sequitur profectò non posse talem turpitudinem in creaturam rationalem à Deo create proficisci, & per hoc, statum illum puræ naturæ esse iniuriosum Deo & impossibilem.

CAPVT XV.

Tertium argumentum, licitum est omnibus concupiscentiæ motibus consentire si Deus naturam rationalem cum eis creet.

Argumentum 9. cent. statum puræ naturæ.

1511

Nec est difficile alijs argumentis iuxta mentem Augustini insolubilibus, statum illum purorum naturalium ex parte ejusdem concupiscentiæ quæ erit & evertete. In quibus illud est non infimum, & ab Augustino crebro contra Iuliani machinas adhibitum, quibus concupiscentiam ex Dei primæva institutione puram naturam condenti profluxisse statuebat. Nimirum quia ex illa hypothese sequitur licitum esse quibuslibet eius desiderijs consentire, quicquid appetiverit dare, quodcumque flagitium liberit perpetrare, ratio in promptu est, quia impossibile est ut hoc sit malum quod naturaliter libet. Certa enim regula est naturam bonam non posse naturaliter declinare in malum. Quin potius illa est omnium actionum bonarum norma securissima, & à Philosophis de prædicata, naturam nullo adhuc vitio vitiatam sed ex Dei manibus talem, qualis naturaliter esse debet prædeuntem sequi. Hoc est enim ipsam Dei artem & sapientiam naturæ conditricem sequi. Cui enim & hoc à Deo natura habeant quod natura sunt, in tantum vitiosa sunt in quantum ab eius à quo sunt arte discedunt; et in tantum rectè vituperantur in quantum eorum vituperator artem qua facta sunt videt, ut hoc in eis vituperet quod ibi non videt. Ex quo necesse est naturam ita cum concupiscentia conditam nullo modo dici posse vitiosam. Aut enim illa concupiscentia secundum naturam hominis est, & non est vitium nec vituperari debet; aut si vitium est, ut rectè vituperari possit, etiam contra naturam sit necesse est, sicut Augustinus ibidem docet: Omne quippe vitium eo ipso quo vitium est contra naturam est, & consequenter nullum omnino vitium est naturale. Nam ut Augustinus generatim, animorum quatuorque sunt vitia naturalium

A est vitiata, ergo etiam & ejus instinctus obediendo sequi, est sapientiam Dei conditricem sequi. Nec ullo modo consensus eorum illicitus esse aut vituperari potest.

Sed ne mea putetur ista solius, ideoque fallax ratio, inatio, ipse Augustinus auditur; qui disertissimis verbis eam præformavit & adversus commenta Iuliani quibus hominem cum concupiscentia in paradiso à Deo conditum sentiebat in vitiam esse diversis arguendi modis arbitratu est. Nam in primis expressè & perspicue sapiens docet, si concupiscentia naturalis est seu naturaliter bona, seu naturaliter à Deo visceribus inserta creaturæ, & motus ejus naturales, neque per peccatum hominis vitiati, omnem consensum ejus esse licitum. Quid mali, inquit, faceret, qui bona concupiscentia consentiret, cum nihil mali faceret etiam qui operamini mali, non sive ipsius malo seminat hominem? Et in eodem libro inferius, & uberius, Iohannes Apostolus illam concupiscentiam non esse dixit à Patre que concupiscit aduersus spiritum. Hoc est, non eam esse velot poræ naturæ collatam à Deo Patre, sicut urgebit aduersarius. Quam nemo potest bonam dare nisi cuius aduersus eam non amat concupiscere spiritus. Quod si talis non est in motu & in ordine genitalium, non aduersus eam concupiscat spiritus, ne aduersus donum Dei concupiscendo inveniatu ingratu. Sed quicquid appetiverit detur, tanquam illi que à Patre est. Si autem non est quod detur, hoc potius petatur à Patre, non ut auferat vel comprimat, sed ut expleat concupiscentiam quam donavit. Quid potest clarius & expressius aduersus concupiscentiam tanquam à Deo in puris naturalibus condente datam dici? Audi tamen adhuc si dici potest evidentius & instantius. In lib. 5. Nec times, ne tibi potius admo-neas esse dicendum, quod ad flagitia concites homines, ne resistant concupiscentiæ, quam sicut bonum naturale defendis. Quod quid tibi velit luculentissima expositione declarat. Quam tu bonam naturam

Zib. 3. de lib. aris cap. 15.

Cap. 13.

In Boetio, sunt privationes bonorum. Si ergo concupiscentia rebellis non est vitium, ergo natura non

Lib. 1. cap. 11.

B

Cap. 11.

Lib. 5. 7.

lib. 1.

NATURA.

naturaliter dicit, astute illi semper consentiendum esse
 decernit, ne renisi improbo repugnetur naturali bo-
 no. Ita quippe potest facillime vera esse etiam illa ve-
 stra sententia qua dicitis hominem sine peccato esse
 posse si velit. Non est enim quomodo faciat quod non
 licet, quando licet, quidquid libet, quia bonum est,
 quod naturaliter libet. Si ergo adsunt voluptates,
 persfruatur; si autem non adsunt, ipsis earum cogi-
 tationibus, sicut Epicuro visum est oblectetur, &
 eris sine peccato, nec se ullo fraudabit bono: nec
 cuiuscunque doctrina opinionibus resistat naturalibus
 moribus, sed sicut ait Hortensius, tunc obsequatur
 natura cum sine magistro senserit, quid natura desi-
 deret. Non enim potest quia bona est, desiderare quod
 malum est, aut negandum est bona aliquid bonum.
 Fiat inque totum quod desiderat libido bona ne ipse
 sit malus qui resistit bono. Cernis hic omnia
 simul conglobata, & Augustini auctoritate
 comprobata quae supra diximus. Nam, sicut
 ratio clamat, & bonum dicit esse quod naturaliter
 libet; ideoque nullius doctrina opinionibus resi-
 stendum esse naturalibus moribus; & obse-
 quendum esse naturam cum sine magistro, arte vide-
 licet omnipotentis Dei per instinctum natu-
 raliter instinctum docente didicerit, quid natura de-
 sideret. Rationem perspicuam adijcit quia
 non potest natura bona nullo videlicet adhuc
 vitio ab arte & sapientia Dei detorta deside-
 rare quod malum est; neque negandum est bona
 aliquid bonum. Hoc enim negando non pro-
 baret naturam appetere aliquid mali, sed se
 potius esse malum qui resistet bono. Ex quo
 etiam apertissime liquet quo sensu Iulianus
 predicaret concupiscentiam esse naturaliter
 bonam. Nimirum non hoc sensu quasi ipsa re-
 pugnantia cum ratione esset bona, nec enim
 in uniuersis ejus monumentis hoc reperitur,
 sed potius eam concedit esse aliquid imperfec-
 tionis, & malam dum sepe libidinem op-
 pugnam, coercendam, frenandam, &
 aduersus eam vigilandum esse testatur.

Hic ergo sensus est, quo & Augustinus
 illud accepit, videlicet quod concupiscentia,
 cum sua efficiendi repugnantia esset homini bo-
 num naturale, non soluit quia cum illa nasci-
 tur omni homini, quod concedit et Augustinus
 in hoc eodem capite, sed, quod cum illa sit con-
 ditus primus homo, hoc est, quod ante omne
 peccatum, ab ipso Deo inserta esset primis
 hominibus tanquam in pura natura conditis,
 cunctisque posteris eorum, & consequenter,
 quod hoc esset natura hominis, & naturaliter
 liceret id quod caro desiderat, & ita esset
 naturaliter bonum. Nam ideo dicit bonum
 esse quod naturaliter libet. Hoc est, per hoc ipsum
 probatur esse bonum, si naturaliter libet:
 quia ut adijcit, natura bona a bono videlicet
 creata Deo, non potest desiderare quod ma-
 lum est. Quem sensum suum superius la-
 tius nos declarauimus, & inferius sine ambi-
 guitate declarat ipse Iulianus, dum expli-
 cando quomodo concupiscentia (quae propter
 pugnam cum ratione, homini est verecunda)
 sit naturaliter bona, dicit: Sic nostra membra

fuisse formata ut alia verecundia, alia libertate gau-
 derent. Hoc est, ita a Deo formantur: cor
 minis institutum est, ut ex membris qui ul-
 dam oriretur homini naturaliter verecundia,
 qua ea tegere velit; ex alijs libertas, qua ea
 sine verecundia detecta esse sinat. Quae aper-
 tissime declarant, nihil omnino aliud hac de
 re sensisse Iulianum vel oppugnare Augusti-
 num, quam quod Philosophi gentium tum
 Iuliano tum Scholasticis, de statu illo purae
 naturae praeformarunt: quod in eo videlicet &
 concupiscentia & pugna ejus & pudor sequens
 esset homini, creatore bono eum ita forman-
 te, naturalis. Nam inde necessario sequi-
 tur eam esse naturaliter bonam, cum Deus
 creare non possit aliquid naturaliter malum.
 Hoc enim haereticis Manichae proprium, &
 abominabile principium fuit ut infra decla-
 randum est.

Cum ergo ista consequentia esset Augu-
 stino quasi primo vera & infallibilis, quae
 bonitatem concupiscentiae naturaliter repug-
 nantis rationi ex creatis bonitate colligit,
 hinc est, quod saepe alterutrum a Iuliano ex-
 torquere nititur, ut fateatur vel vitium esse; vel
 certe si non est vitium sed aliquid naturale
 bonum, esse postea homine peccante vitiatam.
 Per quam argumentandi formam indicat se
 sulque deque ferre, utrum concupiscentia sit
 homini inserta naturaliter velut aliquid natu-
 rale bonum, dummodo fateatur pugnam
 illam foedissimam cum ratione atque vir-
 te, nullo modo potuisse esse naturalem, sed
 illam necessario esse vitium a conditoris arte
 remotissimum, ex sola vero hominis peccantis
 iniquitate contractum. Quo nihil capitalius
 aduersus purae naturae statum quem Iulianus
 tuebatur dici posset. Audi identidem hoc
 agentem summo conatu Augustinum: Sed ecce
 non vobiscum de libidinis absentia praesentive con-
 tendimus; in prima scilicet hominis conditione
 in paradiso, ubi hominem in puris naturali-
 bus conditum esse statuebat Iulianus, nec dile-
 ctionem quam debere vos ei videmus, offendimus;
 saltem ipsam subdite voluntatis imperio in illo felici-
 tatis loco. Auferte inde euentissimam pugnam,
 qua fit eius motio mente reuolvente, auferte inde
 turpissimam pacem, qua fit eius dominatione me re-
 uolvente, & certe quia non eam talem videtis qualem
 ibi construere, si ratione non revocamini, pudere
 cogimur in ea qualis nunc est, vitium originale fate-
 mini. Et libro secundo ad Valerium: Si non
 vult concedere vitium esse libidinem, dicat saltem per
 illorum hominum inobedientiam etiam ipsam vitia-
 tam, ut illa quae obediens & ordinate moveatur,
 nunc inobedienter inordinate moveatur, ita ut ipsis
 quoque pudicis ad nutum non obtemperet coniugatis,
 sed & quando non est necessaria moveatur, & quan-
 do necessaria est, aliquando citius, aliquando tar-
 dius, non eorum sequatur nutum, sed suos exerat
 motus. Et in libris operis imperfecti: Quan-
 tumlibet autem abs te defensione muniatur, ut lau-
 disbus adornetur, aut vitium est aut vitiatum est. Hoc est,
 quantumlibet eam tu predicaveris natura-

Lib. 5. comp. 1. 1. 7.

Lib. 2. de nupt. c. 16.

Lib. 2. op. imperf. fol. 433.

lem, naturale bonum, & pura natura colla-
tam a Deo, nihilominus necesse est ut ipsa
aut tibi vitium sit, quod per peccatum pri-
mitus exortum est; aut ipsa cum esset bona
peccato vitata sit. Clarus hoc expressit in
alio ejusdem libri loco: Pudenda libido nisi aut
peccato vitata velut vitium, aut peccato vitata esset,
pudenda non esset, & aut nulla esset omnino, &
sine illa serviens genitalia membra gignentibus
ut manus serviens operantibus; aut ita esset subse-
quens voluntatem ut nunquam posse sollicitate mo-
lentem. Quam doctrinam alibi crebro repe-
tit ut quantopere illa pugna cum ratione
aliena sit a puritate Creatoris hominem ita
instituentis ostendebat. Sed jam in hujus
capitis proposito pergamus, ut declaretur si
concupiscentia est naturale bonum homini a
Creatore institutum. Nektum esse omnes ejus
naturales motus sequi.

Secundo igitur idipsum ex eo patet, quia
frequenter adversus Iulianum docet, nullo
modo intelligi posse quomodo aliquis con-
cupiscentiam sic a Deo naturaliter datam
predicare queat, & simul motibus ejus sine-
re & ex animo repugnando resistere. Resi-
stebat enim instinctibus, quos a Deo datos
esse sentiret: ubi vel pietas quam haberet de
bonitate Creatoris pugnam adversus donum
Dei frangeret, vel seria pugna tanquam ad-
versus malum corrigeret pietatem. Duo enim

bona, quia a Patre sunt paginare non possunt, ut supra
dixit & explicuit Augustinus. Fortasse ergo eam,
inquit, laudare se fingit, tanquam naturale bo-
num a Deo datum, si paginare non fingit. Nam
quomodo fideliter simul agas duo ista non video; ut
& laudes velut amicam, & expugnes velut inimi-
cam. Anim eorum credimus, sed elige quod creda-
mus. Si ex animo pugnas non ex animo laudas. Si
autem simpliciter agis in preconio, collidis in pralio.

Et libro sequente in initio, Cui malo tantum
interesse posse quis crederet, ut sibi laudatorem, etiam de
suis expugnatibus provideret? Absit quidem ut an-
tiphorum aliquem vel Apostolorum vel quorumcumque
sanctorum, mirabiliter tamen si vel quemquam he-
reticorum novorum, qui simul utrumque se esse profi-
teantur, despicibilibus modis expugnatorem scilicet
defensoremque libidinis, & conetur ostendere manens
in heresi Pelagiana, quae videlicet eam dicit ho-
mini a Deo datam esse in puris naturalibus, &
ex animo se laudare, quod ipsam eius animi nisi ex-
pugnetur occidit; & ex animo expugnare quod eius
bonum, nisi laudetur, absinit. Dogma autem Iu-
lianum non postulabat aliud nisi ut esset sine
peccato homini a Deo ipsi inserta naturali-
ter, qualiscunque tandem esset. Nam per hoc
ostendebat eam non esse causam propagatio-

nis peccati originalis quae tota causa discepta-
tionis tam laboriosa tot annorum, tot libro-
rum fuit, sicut alibi demonstravimus. Itaque
rursum inferius in eodem libro: Quam concu-
piscenciam velut bonam cum defendat error tuus, nescio
quemadmodum adversus illam, velut adversus
malum concupiscat spiritus tuus. Et in libris ope-
ris imperfecti indicans illum esse scopum suum
in reprehendenda libidine: Nec immerito, in-
quit, militibus Christi a quibus debellatur odiosa est,
cum qua ipse collidis ut eam & expugnare te dicas,
& laudare non erubescas. Per hanc humana que
nascitur, caro peccati est; quam propterea
in eadem periodo aut vitium aut vitiatum esse
concluserat. Et in eodem libro iterum: Quam
structuram vocas, ibi vitia est, quae te ita pressa ut
laudare cogeret, quod expugnas, si tamen est in te
qualiscunque castitas quae te facit expugnare quod
laudas: certum est autem quod non aliter eam
cogebatur laudare Iulianus nisi quod ipsa
qualiscunque tandem haberetur esset a Deo
data naturaliter, sine iniquitate hominis pro-
vocante. Hoc enim evidentissimè satis est ne-
putetur ipsa esse causa peccati originalis quod
spectabat in ejus defensione Iulianus. Qua-
propter si inexplicabilis modus est ut quis sit
ex animo expugnator defensorque libidinis
eo modo quo Iulianus eam defendebat, ut
scilicet a Deo creaturam in puris naturalibus
condente collata sentiat, perspicuum est
hominem non posse cum concupiscentia rati-
oni repugnante in puris naturalibus creati.

Hæc est ergo ratio, cur non tantum de
concupiscentia sed etiam de singulis ejus de-
siderijs, apertissimè professione dicat Augu-
stinus, licitum esse illis consensum adhibere,
si sint bona sicut Iulianus predicabat, hoc est
si ex naturali Creatoris institutione nascen-
tentur. Hoc enim ipso essent non solum
bona sed etiam licita. Licitum est enim
desiderium quod ex naturali institutione crea-
toræ fluit, licitum item licito desiderio adhi-
bere consensum; sunt autem illicita, inhono-
sta, turpia, malaque desideria, & ita mala ut
hoc ipso quo eis consensus datur peccatum
fiat, nullo pacto igitur naturalis institutio-
nis bona esse possunt. Quid agit (concupis-
centia) nisi ipsa desideria mala & turpia? Non
enim si bona & licita essent eis obedire prohiberet
Apostolus. Et alibi: Ideo sine dubitatione malum
est, quis ei non consentire bonum est. Et rursum
tertio contra Iulianum: Sed omnes homines iuda-
cant, lascivie non esse peccatum nisi quia concupis-
centia consentitur. Nullum ergo malum est cui
consentiendo peccatur?

Lib. 2. fol. 250.

Lib. 4. c. 13.

Lib. 3. c. 12.

Lib. 4. c. 2.

Lib. 2. fol. 250.

Lib. 2. fol. 250.

Cap. 12.

Lib. 2. fol. 250.

Lib. 4. c. 2.

Lib. 1. c. 1.

Lib. 4. fol. 250.

Lib. 3. c. 12.

CAPVI

Handwritten marginal note in Latin script.